

**Київський національний торговельно-економічний
університет**
Кафедра сучасних європейських мов

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(пост. п. 11 від 14 червня 2018 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

УКРАЇНСЬКА МОВА
(за професійним спрямуванням)

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь

бакалавр

для всіх галузей знань

Київ 2018

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: С. Ю.Шашенко, канд. пед. наук, доцент
Н. О. Тесленко, канд. філол. наук, доцент
Л. М.Федорова, викл.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри сучасних європейських мов, протокол № 14 від 16 травня 2018 р.

Рецензенти: І. Г. Гопанчук, канд. філол. наук, доц.
Н. М. Тома, канд. філол. наук, доц. кафедри загального та слов'янського мовознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Українська мова (за професійним спрямуванням)

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь **бакалавр**
для всіх галузей знань

Автори: ШАШЕНКО Світлана Юріївна
ТЕСЛЕНКО Наталя Олександрівна
ФЕДОРОВА Людмила Миколаївна

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі

Дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» пропонується як вибіркова для вивчення студентам усіх галузей знань.

Робоча програма з дисципліни охоплює різні розділи мовознавчої науки: фонетику, лексику, граматику, культуру мови, практичну стилістику, риторику тощо.

Мета дисципліни – сформувати високий рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній і писемній формах; виробити навички практичного володіння мовою в різних видах мовленнєвої діяльності, зумовленої професійними потребами.

Основні завдання дисципліни:

- сформувати правильне розуміння ролі державної мови в професійній діяльності;
- систематизувати знання з сучасної української мови;
- удосконалити володіння нормами сучасної української літературної мови на всіх її рівнях;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм, правил мовного етикету;
- збагатити запас фахової термінології та сформувати навички оперування нею;
- розвивати вміння створювати, перекладати й редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів;
- виховувати повагу до української літературної мови, до мовних традицій.

У результаті засвоєння навчального матеріалу студенти повинні знати:

- особливості усної і письмової форм мовлення;
- норми сучасної української літературної мови;
- стилістичну диференціацію мовних одиниць;
- комунікативні якості мовлення;
- фахову термінологію;
- лексикографічні джерела;
- основи перекладу.

У результаті набутих у процесі вивчення навчальної дисципліни знань студенти повинні вміти:

- реалізувати вимоги Конституції України та інших державних документів щодо державності української мови і використання її як державної у професійному спілкуванні;
- володіти навичками культури мовлення і нормами української літературної мови;
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;
- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; виразно і точно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності;
- редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин, 6 кредитів ЄКТС, з них 28 год – лекційні заняття, 28 год – практичні заняття, 124 год – самостійна робота.

II. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього год./кредитів	З них			
		Лекції	Практичні заняття, МК	Самостійна робота студентів	
I семестр					
Розділ I Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення					
Тема 1. Українська мова – національна мова українського народу,	12	2	2	8	УО Д ТЗ П

Продовження таблиці

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього год./кредитів	З них			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
державна мова України.					
Тема 2. Культура ділової мови.	15	2	4	9	УО ІЗ ПД П
Тема 3. Стили сучасної української мови у професійному спілкуванні.	10	2		8	УО ІЗ ТЗ
Розділ II Особливості писемного професійного мовлення					
Тема 4. Ділові папери як засіб писемного професійного мовлення.	13	2	2	9	УО ІЗ ТЗ П
Тема 5. Науковий стиль і його засоби у професійному мовленні.	13	2	2	9	УО ІЗ Т
Тема 6. Лексичні та фразеологічні засоби мови у фахових текстах.	13	2	2	9	УО ІЗ Д
Тема 7. Українська термінологія у професійному спілкуванні.	13	2	2	9	УО ІЗ Т

Продовження таблиці

Назва теми	Кількість годин			Форми контролю	
	Усього год./кредитів	З них			
		Лекції	Практичні заняття		Самостійна робота студентів
Тема 8. Граматичні засоби мови у фахових текстах (іменник, прикметник, займенник).	17	2	6	9	УО ІЗ СД КР
Тема 9. Граматичні засоби мови у фахових текстах (числівник, дієслово).	13	2	2	9	УО ІЗ ПД СД
Тема 10. Уживання прислівників, сполучників, прийменників і часток у фахових текстах.	13	2	2	9	УО ІЗ СД ПД
Тема 11. Ділова кореспонденція. Етикет службового листування.	13	2	2	9	УО ІЗ Т П
Розділ III Усне професійне спілкування					
Тема 12-13. Види й жанри усного професійного мовлення.	22	4		18	УО ІЗ Т П

Назва теми	Кількість годин			Форми контролю	
	Усього год./кредитів	З них			
		Лекції	Практичні заняття		Самостійна робота студентів
Тема 14. Мистецтво публічного виступу та презентації.	13	2	2	9	УО ІЗ КР П
Разом	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен письмовий					

Умовні позначення:*ОУ – усне опитування;**Т – тестування;**КР – контрольна робота;**Д – диктант;**ПД – пояснювальний диктант;**СД – словниковий диктант;**ІЗ – індивідуальне завдання;**П – презентація;**ТЗ – творче завдання.*

III. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність *	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
I семестр			
Розділ I			
Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення			
<p>Знати: зміст статей 10,11,12 Конституції України, поняття «національна мова», «державна мова», «літературна мова», особливості професійної мови та її функції, правила вживання апострофа й м'якого знака, правопис префіксів, вимоги до складання й оформлення заяви.</p> <p>Уміти: коментувати ст. 10,11,12</p>	<p style="text-align: center;">Лекція 1</p> <p style="text-align: center;">Українська мова – національна мова українського народу, державна мова України</p> <p style="text-align: center;"><i>План лекції</i></p> <p>1. Природа і функції мови. Походження української мови. Місце української мови серед мов світу (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Поняття національна, державна мова. Літературна мова, її головні ознаки (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Становлення українського правопису і його сучасні проблеми.</p> <p>4. Мова як засіб професійного спілкування. Професійна мовно-комунікативна компетенція (<i>дискусія</i>).</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 2, 3, 6 Додатковий: 1, 3, 4 Інтернет-ресурси: 1, 6, 8</p>	2	

*інтерактивні методи навчання

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>Конституції України, диференціювати поняття «національна мова», «державна мова», «літературна мова», визначати специфіку мови фаху, характеризувати її функції; складати заяву про призначення на певну посаду.</p>	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. Написати складну заяву про призначення на певну посаду (відповідно до фаху).</p> <p>3. Підготувати наукові повідомлення з тем:</p> <p><i>1. Мовна політика сучасних держав.</i></p> <p><i>2. Українська мова на лінгвістичній карті світу.</i></p> <p>4. Підготуватися до участі в роботі <i>круглого столу</i> на тему: <i>“Мовне законодавство та мовна політика в Україні”.</i></p>	8	4
	<p>Практичне заняття 1</p> <p>Документи щодо особового складу.</p> <p>Орфографічні норми мови професійного спілкування</p> <p>Питання до заняття</p> <p>1. Документи щодо особового складу. Загальна характеристика (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Заява. Види заяв. Реквізити заяви (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Правила вживання</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	апострофа. 4. Написання м'якого знака. 5. Правопис префіксів. Список рекомендованих джерел Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 5 Інтернет-ресурси: 1 3, 6		
<p>Знати: поняття «культура мовлення», "мовний, мовленнєвий етикет", головні ознаки культури української мови, норми сучасної української літературної мови, типи словників, вимоги до ділових візитних карток, правила вимови і наголошування слів фахової мови.</p> <p>Уміти: використовувати правила культури мови, формули мовного етикету, норми сучасної</p>	<p>Лекція 2 Культура ділової мови План лекції</p> <p>1. Мова і культура мовлення у професійному спілкуванні (<i>дискусія</i>). Основні ознаки культури мови. 2. Поняття мовної компетенції особистості та шляхи її формування. 3. Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури (<i>презентація</i>). 4. Мовні норми: орфоепічні, акцентологічні, лексичні, орфографічні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні, стилістичні (<i>презентація</i>). 5. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет (<i>презентація</i>).</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 4, 6 Додатковий: 2, 3, 6 Інтернет-ресурси: 1 3, 6</p>	2	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
української літературної мови в різних ситуаціях професійного спілкування, користуватися словниками різних типів; робити проект ділової візитної картки, правильно вимовляти і наголошувати фахову лексику.	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. Зробити проект ділової візитної картки.</p> <p>3. Підготувати наукові повідомлення з тем: <i>1. Сучасні етикетні формули звертання у професійному мовленні.</i> <i>2. Звертання «по батькові»: традиції та сучасний етикет взаємин.</i></p> <p>4. Підготуватися до участі у роботі <i>круглого столу</i> на тему: <i>"Особливості мовного етикету українців"</i>.</p>	9	4
	<p align="center">Практичне заняття 2</p> <p align="center">Візитна картка.</p> <p align="center">Орфоепічні та акцентологічні норми ділової мови</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p>1. Візитна картка, її види та реквізити (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Особливості використання різних видів візитних карток.</p> <p>3. Орфоепічні норми. Аналіз типових помилок (<i>робота в малих групах</i>).</p> <p>4. Складні випадки</p>		

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	наголошування слів у фахових текстах. 5. Кома у простому реченні. Список рекомендованих джерел Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 5 Інтернет-ресурси: 1 3, 6	2	3
Знати: правила і складні випадки чергування і спрощення в групах приголосних, вимоги до складання і оформлення автобіографії. Уміти: правильно писати слова з орфограмою спрощення та чергування приголосних звуків, складати автобіографію.	Практичне заняття 3 Правила складання автобіографії. Складні випадки орфографії у мові професійного спілкування Питання до заняття 1. Автобіографія, її види та реквізити (<i>презентація</i>). 2. Типові мовні звороти та особливості складання автобіографії. 3. Спрощення в групах приголосних (<i>прес-метод</i>). 4. Чергування приголосних звуків при словозміні та словотворенні. Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 5, 6 Додатковий: 2, 3, 4 Інтернет-ресурси: 1 3, 6	2	3
Знати: визначення поняття "мовний стиль", основні ознаки й мовні засоби функціональних стилів сучасної	Лекція 3 Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні План лекції 1. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування (<i>презентація</i>).	2	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>української літературної мови, які використовуються у професійному спілкуванні.</p> <p>Уміти: давати визначення поняття "мовний стиль", визначати основні ознаки й мовні засоби функціональних стилів сучасної української літературної мови.</p>	<p>2. Основні ознаки, мовні засоби й підстилі офіційно-ділового стилю (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Професійна сфера як інтеграція різних функціональних стилів. (<i>дискусія</i>).</p> <p>4. Текст як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 3, 4 Додатковий: 1, 2, 4 Інтернет-ресурси: 2, 4, 5</p> <p>Самостійна робота 1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття. 2. Підготуватися до <i>дискусії</i> на тему: « <i>Типові мовностилістичні помилки. Суржик та шляхи його подолання</i>».</p>	8	4
Розділ II Особливості писемного професійного мовлення			
<p>Знати: поняття "документ", "реквізит службового</p>	<p>Лекція 4 Ділові папери як засіб писемного професійного мовлення План лекції</p>		

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>документа", функції та класифікацію документів, загальні вимоги до оформлення документів.</p> <p>Уміти: правильно складати текст документа, розміщувати його реквізити, оформлювати сторінку документа, дотримуватися правил нумерації, рубрикації тощо.</p>	<p>1. Документи, їх призначення і функції (<i>дискусія</i>).</p> <p>2. Класифікація документів (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Вимоги до змісту та розташування реквізитів.</p> <p>4. Правила написання тексту документа.</p> <p>5. Правила оформлення документів: оформлення сторінки, розміщення тексту, технічні норми щодо нумерації, рубрикації тощо (<i>презентація</i>).</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 2, 6 Додатковий: 3, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 3, 6</p>	2	
	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. Скласти хронологічне резюме.</p> <p>3. Законспектувати питання лекції «<i>Вимоги до змісту та розташування реквізитів</i>» / Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. –</p>	9	4

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>4-е вид., випр. і доповн. – К.: Алерта, 2017. – С.275-289.</p> <p>4. Підготувати наукові повідомлення-презентації з тем:</p> <p><i>1. Печатки і штампів органів державної влади та організацій різних форм власності.</i></p> <p><i>2. Велика і мала літера у назвах документів, законодавчих актів, атрибутів держави.</i></p>		
	<p>Практичне заняття 4 Правила складання резюме. Складні випадки орфографії у мові професійного спілкування Питання до заняття</p> <p>1. Резюме, його види та реквізити (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Особливості складання і оформлення різних видів резюме.</p> <p>3. Правопис власних назв українського та іншомовного походження (<i>прес-метод</i>).</p> <p>4. Кома у складному реченні.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 6 Додатковий: 3, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 3, 6</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>Знати: поняття "науковий стиль", особливості наукового тексту, вимоги до складання плану, тез, конспекту, реферату; поняття "переклад", особливості різних видів перекладу.</p> <p>Уміти: визначати основні ознаками й мовні засоби текстів наукового стилю, складати план, тези, конспект і реферат, перекладати й редагувати наукові тексти українською мовою.</p>	<p align="center">Лекція 5 Науковий стиль і його засоби у професійному мовленні <i>План лекції</i></p> <p>1. Становлення і розвиток наукового стилю української мови (<i>круглий стіл</i>).</p> <p>2. Особливості наукового тексту і професійного викладу думки (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Мовні засоби наукового стилю. Стандартні звороти наукового стилю.</p> <p>4. Форми писемної репрезентації результатів наукових досліджень (план, тези, конспект, реферат) (<i>презентація</i>).</p> <p>5. Суть і види перекладу. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклад.</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 2, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 6, 7 Інтернет-ресурси: 1 3, 6</p>	2	
	<p align="center">Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літератури з метою підготовки усних відповідей</p>	9	4

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>до питань практичного заняття.</p> <p>2. Зробити текстуальний конспект наукової статті з фахового журналу.</p> <p>3. Підготувати наукові повідомлення-презентації з тем:</p> <p><i>1. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела.</i></p> <p><i>2. Наукова стаття. Вимоги ВАК України до наукової статті.</i></p>		
	<p>Практичне заняття 5</p> <p>Науковий стиль і його різновиди</p> <p><i>Питання до заняття</i></p> <p>1. Призначення і мовні особливості наукового стилю української мови.</p> <p>2. Різновиди наукового стилю, їх специфіка і сфера вживання. Стилістичний аналіз наукових текстів.</p> <p>3. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою.</p> <p>4. Особливості редагування наукового тексту.</p> <p>5. Найпоширеніші синтаксичні помилки у наукових текстах та шляхи їх уникнення.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 3, 4, 6</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	Додатковий: 2, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 6, 8		
<p>Знати: лексичні норми сучасної української мови, особливості використання синонімів, паронімів, аббревіатур у текстах ділових паперів.</p> <p>Уміти: дотримуватися лексичних норм сучасної української мови, правильно вживати різні лексичні одиниці (синоніми, омоніми, пароніми, багатозначні слова тощо) відповідно до їхніх значень.</p>	<p>Лекція 6 Лексичні та фразеологічні засоби мови у фахових текстах План лекції</p> <p>1. Лексичний склад української мови. Класифікація лексики (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Синонімічне багатство української мови. Багатозначні слова, іншомовна лексика, омоніми й пароніми в професійному мовленні.</p> <p>3. Фразеологічні звороти у професійному спілкуванні.</p> <p>4. Аббревіатури в діловому мовленні (<i>презентація</i>).</p> <p>5. Правила скорочування слів (<i>презентація</i>).</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 4 Інтернет-ресурси: 1 3, 6</p>	2	
	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літератури з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p>	9	4

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	2. Скласти характеристику. 3. Підготувати наукове повідомлення з теми: <i>1. Типологія лексичних помилок та способи їх уникнення у діловій мові.</i> 2. Підготуватися до дискусії на тему: <i>Слова-паразити. Як їх позбутися?</i>		
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 6 Правила складання характеристики. Лексичні норми професійного спілкування</p> <p style="text-align: center;">Питання до заняття</p> 1. Характеристика. Види та реквізити характеристики. Типові мовні звороти та особливості складання характеристики (<i>презентація</i>). 2. Синоніми як засоби точного і доречного вживання слів у фахових текстах (<i>робота в малих групах</i>). 3. Омоніми, уникнення помилок у їх використанні. Явище "міжмовної омонімії". 4. Типові помилки у вживанні паронімів у текстах фахової мови. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел</p> Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 1, 2, 4	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	Інтернет-ресурси: 1 3, 6		
<p>Знати: поняття "термін", "кодифікація та стандартизація термінів"; основні способи творення термінів обраного фаху; вимоги до складання та оформлення доручення і розписки, особливості вживання іншомовних слів у діловій мові, поняття "тавтологія" і "плеоназм" правила постановки тире.</p> <p>Уміти: диференціювати поняття "кодифікація та стандартизація термінів", вільно оперувати фаховою термінологією; складати доручення і</p>	<p>Лекція 7 Українська термінологія у професійному спілкуванні <i>План лекції</i></p> <p>1. Історія і сучасні проблеми української економічної термінології (<i>дискусія</i>).</p> <p>2. Термін і його ознаки. Термінологія як система (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Загальнонаукова, міжгалузєва і вузькоспеціальна термінологія. Професіоналізми і номенклатурні назви (<i>презентація</i>).</p> <p>4. Кодифікація і стандартизація термінів.</p> <p>5. Способи творення термінів певного фаху.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 3, 6 Додатковий: 1, 3, 6 Інтернет-ресурси: 1 5, 6</p>	2	
<p>диференціювати поняття "кодифікація та стандартизація термінів", вільно оперувати фаховою термінологією; складати доручення і</p>	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літератури з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. Скласти доручення й</p>	9	5

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
розписку, доречно вживати іншомовні слова в діловій мові, правильно ставити тире.	розписку. 3. Підготувати матеріали до словника фахової лексики (10-15 слів-термінів). Словникову статтю подати за принципом статті тлумачного словника: термін (із позначенням наголосу); походження (у квадратних дужках); тлумачення. 4. Підготувати наукові повідомлення-презентації з тем: <i>1. Економічний/юридичний термін у світлі сучасного термінознавства.</i> <i>2. Українська термінологія як чинник державності української мови.</i>		
	<p align="center">Практичне заняття 7</p> <p align="center">Обліково-фінансова документація. Порушення лексичних норм професійного мовлення</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p>1. Види обліково-фінансової документації (презентація).</p> <p>2. Доручення, розписка, їх види та реквізити (презентація).</p> <p>3. Особливості вживання слів іншомовного походження у діловому мовленні.</p> <p>4. Тавтологія й плеоназм як</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>порушення лексичних норм ділової мови (<i>робота в малих групах</i>).</p> <p>5. Правила постановки тире.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 2, 4, 5 Додатковий: 2, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 5, 6</p>		
<p>Знати:</p> <p>поняття "граматична норма", труднощі вживання форм роду, числа іменників, особливості відмінювання й уживання іменників, прикметників і займенників у діловій мові, правопис складних прикметників; вимоги до складання та оформлення протоколу та витягу з протоколу.</p>	<p>Лекція 8</p> <p>Грамматичні засоби мови у фахових текстах (іменник, прикметник, займенник)</p> <p><i>План лекції</i></p> <p>1. Поняття граматичної норми.</p> <p>2. Грамматичні категорії іменника у професійному мовленні (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Особливості вживання різних форм прикметників у текстах документів (<i>презентація</i>).</p> <p>4. Займенник у текстах ділових документів (<i>презентація</i>).</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 3, 4, 5 Додатковий: 2, 3, 5 Інтернет-ресурси: 1, 2, 8</p>	2	
<p>Уміти:</p> <p>визначати рід і число іменників,</p>	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей</p>	9	4

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>правильно відмінювати й записувати іменники й прикметники, доречно вживати займенники й прикметники у професійному мовленні; скласти протокол та витяг з протоколу.</p>	<p>до питань практичного заняття. 2. Підготувати наукові повідомлення-презентації з тем: 1. <i>Займенник у сфері ділового етикетного мовлення.</i> 2. <i>Труднощі перекладу віддієслівних іменників.</i></p>		
	<p>Практичне заняття 8 Довідково-інформаційні документи. Граматичні категорії іменника у професійному мовленні Питання до заняття 1. Довідково-інформаційні документи. Загальна характеристика (<i>презентація</i>). 2. Правила оформлення протоколу та витягу з протоколу (<i>презентація</i>). 3. Категорія роду й числа іменників, труднощі в їх уживанні. 4. Складні випадки відмінювання іменників у текстах ділових документів: а) родовий відмінок однини чоловічого роду; б) кличний відмінок; в) родовий відмінок множини (<i>робота в малих групах</i>). 5. Труднощі у відмінюванні назв населених пунктів.</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p align="center">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 5 Інтернет-ресурси: 1, 2, 6, 7</p>		
<p>Знати: правила написання й відмінювання українських та іншомовних прізвищ, імен, по батькові, складних іменників; особливості вживання займенника у діловій мові.</p> <p>Уміти: правильно писати й відмінювати українські та іншомовні прізвища, імена, по батькові, складні іменники; доречно вживати займенники в діловій мові.</p>	<p align="center">Практичне заняття 9</p> <p align="center">Особливості вживання і правопису іменника та займенника у фахових текстах</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p>1. Правопис і відмінювання українських та іншомовних прізвищ, імен, по батькові. 2. Написання складних іменників (<i>кейс-стаді</i>). 3. Особливості й етикетні традиції вживання займенника у текстах ділових документів. Аналіз типових помилок (<i>моделювання ситуацій</i>). 4. Крапка з комою у складному реченні.</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 5 Інтернет-ресурси: 2, 5, 6, 7</p>	2	3
<p>Знати: правила написання, відмінювання та творення</p>	<p align="center">Практичне заняття 10</p> <p align="center">Нормативні аспекти прикметника у текстах ділової мови</p> <p align="center">Питання до заняття</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>ступенів порівняння прикметників, правила постановки двокрапки у складному реченні.</p> <p>Уміти: правильно писати складні прикметники, утворювати різні форми ступенів порівняння прикметників і доречно їх вживати у фахових текстах.</p>	<p>1. Типові помилки вживання різних форм ступенів порівняння прикметників у фахових текстах.</p> <p>2. Складні випадки відмінювання і написання прикметників.</p> <p>3. Мовностилістичні рекомендації щодо вживання прикметників у текстах ділових документів.</p> <p>4. Двокрапка у складному реченні.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 5, 7 Інтернет-ресурси: 1, 5, 6, 7</p>		
<p>Знати: морфологічні ознаки, розряди і групи числівників, правила їх відмінювання і написання, особливості вживання числівників у текстах документів; специфіку вживання дієслова та його форм у текстах ділових</p>	<p>Лекція 9 Граматичні засоби мови у фахових текстах (числівник, дієслово) План лекції</p> <p>1. Типові порушення морфологічних норм у вживанні відмінкових форм числівника (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Особливості сполучуваності числівників з іменниками.</p> <p>3. Дієслово та дієслівні форми у текстах ділових документів (інфінітив, власне дієслово, дієприкметник, дієприслівник, предикативні</p>	2	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>документів, вимоги до складання доповідної і пояснювальної записки.</p> <p>Уміти: відмінювати числівники різних розрядів і груп, сполучати числівники з іменниками, позначати час в українській мові, правильно вживати числівники, дієслова, дієприкметники, дієприслівники та інші форми дієслова у фаховій мові; складати доповідну й пояснювальну записки.</p>	<p>форми на <i>-но, -то</i>) (<i>презентація</i>).</p> <p>4. Складні випадки дієслівного керування.</p> <p>5. Особливості творення і вживання активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу в текстах ділової документації.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 5, 7 Інтернет-ресурси: 1, 5, 6, 7</p> <p>Самостійна робота 1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літератури з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття. 2. Скласти доповідну й пояснювальну записки. 3. Підготувати наукові повідомлення-презентації з тем: <i>1. Форми запису цифрової інформації в текстах ділових документів.</i> <i>2. Труднощі перекладу активних та пасивних дієприкметників, конструкцій з дієслівними формами на -но, -то.</i></p>	9	5

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>Практичне заняття 11 Службові записки. Особливості вживання числівників у ділових паперах Питання до заняття</p> <p>1. Доповідна і пояснювальна записки. Їх види та реквізити (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Числівник. Особливості вживання відмінкових форм числівників у професійному мовленні (<i>робота в малих групах</i>).</p> <p>3. Зв'язок числівників з іменниками.</p> <p>4. Позначення часу в українській мові.</p> <p>5. Вставні слова, словосполучення і речення.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 5, 7 Інтернет-ресурси: 1, 5, 6, 8</p>	2	3
<p>Знати: морфологічні ознаки прислівників, сполучників, прийменників і часток, правопис і специфіку їх уживання у фаховій мові;</p>	<p>Лекція 10 Уживання прислівників, сполучників, прийменників і часток у фахових текстах План лекції</p> <p>1. Прислівник, його значення, морфологічні ознаки та синтаксична роль. Уживання прислівника у фахових текстах</p>	2	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>правила постановки розділових знаків при цитатах, діалозі, прямій мові.</p> <p>Уміти: визначати морфологічні ознаки прислівників, сполучників, прийменників і часток, правильно їх писати й доречно вживати у фаховій мові, правильно ставити розділові знаки при цитатах, діалозі, прямій мові.</p>	<p><i>(презентація)</i>.</p> <p>2. Складні випадки правопису й уживання сполучників у фахових текстах.</p> <p>3. Особливості правопису і вживання прийменників при побудові синтаксичних конструкцій текстів документів <i>(презентація)</i>.</p> <p>4. Переклад прийменникових конструкцій з російської на українську мову <i>(прес-метод)</i>.</p> <p>5. Частки, особливості їх уживання у ділових документах.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 3, 5 Додатковий: 2, 3, 5, 7 Інтернет-ресурси: 2, 7, 8</p>		
	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. Підготувати наукові повідомлення-презентації з тем: <i>1. Значення перекладних словників у фаховій діяльності науковця.</i></p>	9	5

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>2. Типові помилки у вживанні прийменникових конструкцій у текстах фахової документації.</p> <p>3. Підготуватися до участі в роботі круглого столу на тему: "Засоби забезпечення статусу престижності української мови: історичний досвід".</p>		
	<p>Практичне заняття 12 Дієслово, дієслівні форми, прислівники у текстах фахового спрямування Питання до заняття</p> <p>1. Дієслово та дієслівні форми у професійному спілкуванні.</p> <p>2. Аналіз типових помилок при творенні і використанні дієприкметників і дієприслівників у фахових текстах (робота в малих групах).</p> <p>3. Правопис прислівників та їх уживання в текстах ділової документації.</p> <p>4. Розділові знаки при цитатах, діалозі, прямій мові.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 1, 4, 5 Додатковий: 2, 5, 7 Інтернет-ресурси: 1, 6, 8</p>	2	3
Знати: поняття	<p>Лекція 11 Ділова кореспонденція.</p>	2	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>"діловий лист", класифікацію ділових листів, їх типи, особливості написання та оформлення листів різних типів; основні ознаки службових слів, правила написання складних сполучників, прийменників, часток, специфіку уживання прийменникових конструкцій у фаховій мові.</p> <p>Уміти: складати тексти ділових листів різних типів, використовуючи типові мовні звороти та етикетні формули; правильно писати і вживати службові частини мови у</p>	<p>Етикет службового листування <i>План лекції</i></p> <p>1. Ділові листи. Класифікація листів (<i>презентація</i>).</p> <p>2. Реквізити службового листа.</p> <p>3. Типи ділових листів (<i>презентація</i>).</p> <p>4. Вимоги до композиції та оформлення ділових листів.</p> <p>5. Етикет ділового листування.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 4, 6 Додатковий: 1, 4, 6 Інтернет-ресурси: 2, 4, 7</p>		
	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. Скласти тексти листа-претензії та листа-нагадування.</p> <p>3. Підготувати доповідь і <i>презентацію</i> на тему: <i>"Соціальні мережі: офіційно-ділова та суспільна сфера. Етикет спілкування"</i>.</p>	9	4

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>Практичне заняття 13 Ділове листування. Службові частини мови в мові професійного спілкування</p> <p>Питання до заняття</p> <p>1. Основні правила написання та оформлення службового листа. 2. Складні випадки вживання і написання прийменників і сполучників у фахових текстах. 3. Частка. Групи часток за значенням і вживанням. 4. Правопис часток. <i>Не, Ні</i> з різними частинами мови (<i>прес-метод</i>). 5. Розділові знаки при порівняльних зворотах.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Основний: 2, 4, 6 Додатковий: 3, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 6, 8</p>	2	3
Розділ III Усне професійне спілкування			
Знати: особливості усного професійного мовлення, форми його вираження та жанри, типові мовні звороти ділової бесіди,	<p>Лекція 12-13 Види й жанри усного професійного мовлення</p> <p>План лекції</p> <p>1. Основні норми усного професійного мовлення, його особливості (<i>презентація</i>). 2. Форми вираження усного ділового мовлення та його</p>	4	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>телефонної розмови, особливості колективних форм усного мовлення.</p> <p>Уміти: здійснювати різножанрове усне ділове спілкування, дотримуючись усіх норм сучасної української літературної мови та правил мовного ділового етикету.</p>	<p>жанри (<i>презентація</i>).</p> <p>3. Використання невербальних засобів під час усного мовлення (<i>дискусія</i>).</p> <p>4. Типові мовні звороти та етикетні формули ділової бесіди та телефонної розмови.</p> <p>5. Мовні особливості колективних форм обговорення професійних проблем.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 3, 6 Додатковий: 3, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 3, 5</p>		
	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літературу з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття.</p> <p>2. <i>Змоделювати ситуацію</i> офіційної телефонної розмови, дотримуючись правил мовленнєвого етикету.</p> <p>3. Сформулювати правила поведінки під час співбесіди з роботодавцем (<i>ділові та рольові ігри</i>).</p>	9	6
<p>Знати: визначення</p>	<p>Лекція 14 Мистецтво публічного</p>	2	

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
<p>поняття "публічний виступ", "жанри публічних виступів", "аргументація", "презентація"; особливості мови публічного виступу.</p> <p>Уміти: складати текст наукової доповіді й майстерно виголошувати її, добирати переконливі докази, застосовуючи різні техніки аргументування, робити аналіз доповідей за схемою; готувати різні типи презентацій, доречно розміщуючи текст і зображення.</p>	<p>виступу та презентації <i>План лекції</i></p> <p>1. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. 2. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Жанри публічних виступів. Підготовка тексту виступу. Виголошення промови (<i>презентація</i>). 3. Мовна специфіка публічного виступу (<i>презентація</i>). 4. Мовні засоби переконування. Техніка і тактика аргументування. (<i>дискусія</i>). 5. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 3, 6 Додатковий: 3, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 3, 5</p>		
	<p>Самостійна робота</p> <p>1. Опрацювати рекомендовану науково-спеціальну та довідкову літератури з метою підготовки усних відповідей до питань практичного заняття. 2. Підготувати наукову доповідь з проблем обраного фаху, використовуючи логічну</p>	9	5

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	<p>аргументацію.</p> <p>3. Зробити <i>презентацію</i> професії, яку опановуєте в університеті.</p> <p>4. Підготуватися до участі в <i>діловій дискусії</i> на тему: "<i>Мовні засоби врегулювання конфліктних ситуацій</i>".</p>		
	<p>Практичне заняття 14 Усне ділове мовлення Питання до заняття</p> <p>1. Основні жанри усного публічного мовлення, їх особливості.</p> <p>2. Вимоги до мовної поведінки під час виголошування тексту доповіді (<i>круглий стіл</i>).</p> <p>3. Мовні засоби переконування, аналіз основних тактик аргументування (<i>презентація</i>).</p> <p>4. Реалізація усного мовлення в конкретних ситуаціях професійного спілкування (ділова телефонна розмова, прийом відвідувачів, співбесіда з роботодавцем тощо) (<i>ділові та рольові ігри</i>).</p> <p>5. Виступи студентів з науковими доповідями, аналіз помилок.</p> <p>Список рекомендованих джерел Основний: 2, 3, 6</p>	2	3

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студ. год.	Оцінювання у балах
	Додатковий: 3, 4, 6 Інтернет-ресурси: 1, 3, 5		
Усього:		180	100
Підсумковий контроль		екзамен письмовий	

3. Список рекомендованих джерел

Основний

1. Гопанчук І. Г., Шашенко С. Ю. *Українська мова у діловому спілкуванні: навч. посібн. для вищ. навч. закл.* - К.: КНТЕУ, 2017.
2. Гриценко Т. Б. *Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посібн.* – К.: Центр навчальної літератури, 2017.
3. Мацюк З., Станкевич М. *Українська мова професійного спілкування: навч. посіб.* – К : Каравела, 2017.
4. Погиба Л. Г., Грибіниченко Т. О., Голіченко Л. М. *Українська мова фахового спрямування: підручник.* – Київ: Кондор, 2015.
5. *Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчальний посібник-практикум / Г. Л. Вознюк, С. З. Булик-Верхола, І. П. Василишин, М. В. Гнатюк, І. Б. Ментинська, І. Д. Шмілик.* – 9-те вид., доповн. і виправл. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018.
6. Шевчук С. В. *Українське ділове мовлення.* – К.: Алерта, 2017.

Додатковий

1. Кацавець Р.С. *Мова державних службовців : Навчальний посібник.* – К.: Правова єдність, 2017.
2. Литвин Л.П., Семеренко Г.В. *Українська мова за професійним спрямуванням : теорія і практика : навч. посібн.* — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016.
3. Мозговий В. І. *Українська мова у професійному спілкуванні: навч. посібн.* – К.: Центр навчальної літератури, 2017.

* джерела, наявні в бібліотеці КНТЕУ

4. Тетарчук І. В. Ділова українська мова: навч. посібн.– К.: Центр навчальної літератури, 2018.
5. *Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови – К.: Наукова думка, 2015.*
6. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців. – К.: Літера ЛТД, 2017.
7. Шевчук С. В. Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. - Вид. 4-те. – К.: Алерта, 2017.

Словники

1. Анніна І.О., Горюшина Г.Н., Гнатюк І.С., Жайворонок В.В. Російсько-український словник. – К.: Абрис, 2003.
2. Бурячок А.А. Орфографічний словник української мови. – К.: Наукова думка, 2002.
3. *Бурячок, А. А. Словник синонімів української мови: В 2-х т.– К.: Наукова думка, 2001.*
4. *Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Відп.ред. В.Т. Бусел. – К.: Перун, 2004.*
5. *Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К., Ірпінь: Перун, 2003.*
6. Великий тлумачний словник української мови. – Х.: Фоліо, 2005.
7. Головащук, С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. – К.: Наукова думка, 2001.
8. *Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К., 2001.*
9. *Головащук С.І. Словник наголосів. – К.: Наукова думка, 2003.*
10. *Новий тлумачний словник української мови: В 3-х т. – 2-ге вид., випр. – К.: Аконт, 2004.*
11. Орфоепічний словник української мови: в 2 т. – К.: Довіра, 2001.
12. *Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. – К.: Довіра, 2004.*
13. *Пустовіт Л.О. та ін. Словник іншомовних слів. – К.: Рідна мова, 2000.*
14. Сучасний орфографічний словник української мови. – Харків: ВД ШКОЛА, 2011.
15. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів: 2-ге вид., випр., доп. – К.: Довіра, 2002.

16. *Українська мова: Енциклопедія.* – К. *Українська енциклопедія ім. М.П.Бажана, 2000.*
17. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення. Русско-украинский словарь деловой речи. – К.: Вища школа, 2008.

Інтернет-ресурси

1. Електронні словники і посібники з ділової української мови. – Режим доступу: <http://dilomova.org.ua>
2. Електронний довідник з української мови. – Режим доступу: <http://javot.net/mova/orf.htm>
3. Спільноти кращих державних службовців. – Режим доступу: <http://kds.org.ua/article/lavrenko-ov-lavrenko-aa-dilovij-etiket-ta-imidzh-derzhavnogo-sluzhbovtsya>
4. Електронні словники і посібники з української мови. – Режим доступу: <http://litopys.org/>
5. Лінгвістичний портал з української мови. – Режим доступу: <http://mova.info>
6. Лінгвістичний портал з сучасної української мови. – Режим доступу: <http://novamova.com.ua>
7. Електронна версія українського правопису. – Режим доступу: <http://pravopys.net>
8. Інформаційно-довідковий портал з української мови. – Режим доступу: <http://slovo.ua.com>